

VARSTVO OLJNE OGRŠČICE S PRIPRAVKI PINUS IN BAYER CROPSCIENCE

Ana RAMŠAK¹, Andrej KRANER²

^{1,2}Pinus TKI d.d.

IZVLEČEK

Oljna ogrščica kot poljščina se v programih intenzivnega poljedelstva ponovno uveljavlja. Kot oljnica si v teh programih vedno bolj utrjuje svoj položaj. V stremljenju po čim višjem in kakovostnem pridelku je pri tehnologiji zelo pomembno tudi varstvo proti plevelom, boleznim in škodljivcem. V prispevku omenjamo fungicid Folicur EW 250, insekticid Decis ter herbicida Devrinol in Trikepin.

Ključne besede: oljna ogrščica, pleveli, škodljivci, Devrinol, Folicur EW

ABSTRACT

CROP PROTECTION PROGRAMME FOR RAPE BY USING THE PREPARATIONS MANUFACTURED BY PINUS AND BAYER CROPSCIENCE

Rape as agricultural plant is winning recognition in intensive agricultural programmes again. In position as an oil – plant is being strengthened in this integrated programmes. Since our efforts are directed to the best possible quantity and quality of the crop, the protection against weed, diseases and pest is a very important issue regarding the technology itself. In this article the fungicide Folicur EW 250 is mentioned, as well as insecticide Decis, and the herbicides Devrinol and Trikepin.

Key words: rape, weed, diseases, pest, Devrinol, Folicur EW

1. UVOD

Oljna ogrščica – *Brassica napus* var. *napus*

- omogoča razširitev zelo ozkega poljedelskega kolobarja
- je ugodilka
- ima posredne pozitivne učinke na rodovitnost tal
- z gosto razvejanim koreninskim sistemom pozitivno vpliva na strukturo tal
- zrnje je surovina za izdelavo jedilnega olja in biodiesla
- poljščina, s katero zadostimo potrebam obvezne prahe

Pomen oljne ogrščice

Je edina pomembnejša oljnica hladnejšega podnebja ter predstavlja redni člen poljskega kolobarja v S in SZ Evropi. Oblikuje mnogo zrnja, od 2,5 do 3,5 t (5 t)/ha. Zrnje vsebuje veliko olja, od 42 do 52 % (1100 – 1350 kg/ha). V svetovni produkciji olja je oljna ogrščica na 4. mestu. Kakovost olja (eruka kisline) oljne ogrščice določa njeno uporabnost. Je pomembna krmna rastlina saj poleg olja vsebuje še 32 % beljakovin. Uredba o ureditvi trga s poljščinami v Sloveniji govori o:

- pomoč za energetske rastline

5. Podpoglavje - uveljavljanje neposrednega plačila za pridelovanje kmetijskih surovin, oljne ogrščice na površinah v prahi

19. Člen – zemljišča v prahi se lahko uporabijo za pridelavo olja oljne ogrščice, ki je namenjena za proizvodnjo biogoriva .

¹univ. dipl. inž. agr., Grajski trg 21, Rače

²univ. dipl. inž. agr., Grajski trg 21, Rače

2. BOLEZNI OLJNE OGRŠČICE

Bela zrnata gniloba ogrščice – *Sclerotinia sclerotiorum*

- pojavi se pri osnovi stebel v obliki peg, ki so na robovih bele, v sredini sive
- notranjost stebela preraste micelij s črnimi sklerociji
- najobčutljivejša faza za okužbo je med cvetenjem ali po njem
- visoka vlaga in temperatura pospešujeta širjenje okužb
- pozno in premočno dognojevanje ter zimska pozeba še povečajo možnost okužb

Zatiranje: Folicur EW 250, opravimo ga v času cvetenja ali po cvetenju v ff BBCH 14 - 16, prag – več kot 5 % stebel z začetnimi pojavi, napad bolezní zmanjšamo tudi z apnenjem

Suha trohnoaba stebela ogrščice – *Phoma lingam*

- lahko okuži že mlade rastline
- na kalčkih se pojavijo zeleno bele pege, ki postopoma temnijo, mlade rastline se posušijo
- na steblih se pojavijo rdečkasto obrobljene sive pege
- stebela pokajo, rastline zakrnijo in se sušijo
- prezimi v semenski luski ali globlje v semenu ter v rastlinskih ostankih
- deževno, vlažno vreme pospešuje okužbe

Zatiranje: razkuževanje semena, setev sort, ki so bolj odporne na mraz in zimsko poleganje Folicur EW 250, v deževnih jesenih, kadar opazimo znamenja bolezní

Črna listna pegavost kapusnic – *Alternaria brassicae*

- na steblih in luskih se pojavijo številne podolgovate, skoraj črne pege
- pojavi se po cvetenju v deževnih in toplih poletjih
- zrna pod pegami na luskih zakrnijo
- luski predčasno pokajo, zrna padejo na tla
- vir okužbe so okuženi rastlinski ostanki in okuženo seme

Zatiranje: Folicur EW 250, škropimo hkrati tudi proti beli zrnati gnilobi. Da zavarujemo še luske, je priporočljivo škropiti po cvetenju.

Siva plesen – *Botrytis cinerea*

- pojavi se hkrati s črno listno pegavostjo
- rastline okužuje že v samem začetku razvoja ali tudi pozneje
- okužene rastline prekrije gost sivorjavi micelij glive
- pojav bolezní med cvetenjem zmanjša število oplojenih luskov in zrn
- nekroze okoli stebel povzročajo odmiranje tkiva nad pegami

Zatiranje: Folicur EW 250, uporabljamo ga hkrati z zatiranjem črne listne pegavosti in zrnate gnilobe

2.1 Oljna ogrščica v deželi Mecklenburg - Vorpommern

- posejano 190 000 ha
- povprečni pridelki od 38 – 40 dt /ha

UKREPI

- razširitev kolobarja (delež ogrščice ne sme presegati 25 %, najbolj razširjen predposevek je ozimni ječmen ali ozelenitev) - obdelava tal (vremenske razmere, z vidika pridelka konvencionalna pridelava presega obdelavo brez oranja, z vidika stroškov prednost pri obdelavi brez oranja)
- gnojenje (kalcifikacija)

- izbira sorte
- zgodnejša setev (visoka vsebnost dušika v tleh in hiter mladostni razvoj lahko povzročita prezgodnji razvoj cvetne osi)
- uporaba fungicida iz skupine azolov Folicur EW - za večji in reden pridelek

2.2 Jesenska uporaba Folicur EW v oljni ogrščici

Za preprečevanje prehitrega razvoja cvetne osi, proti boleznim, za razvoj večje gmote korenin in s tem boljšo prezimitev posevka.

Škropimo v ff BBCH 14 – 16 , še posebej

- v posevkih posejanih okoli 15. avgusta
- pri pojavu *Phoma lingam* in *Cylindrosporium*
- pri gostoti rastlin 60 rastl/m²
- pri setvi bujnih sort, ki so nagnjene k hitremu razvoju socvetne osi
- po leguminoznih predposevkih
- po gnojenju z organskimi gnojili (hlevski gnoj, gnojevka)
- v vlažnih in hladnih vremenskih razmerah zgodaj jeseni

Mešanje z insekticidi, v primeru pojava repičnega sijajnika lahko Folicur EW mešamo s piretroidi. Na legah, kjer je možna pozeba, se ob uporabi Folicurja priporoča kombinacija s soluborjem .

Preglednica 1: Uporaba Folicur EW za preprečitev prehitrega razvoja socvetne osi

Vpliv Folicur EW v jesenskem času na pridelek oljne ogrščice					
	Sorta	Neškroplj Dt/ha	Škroplj, Dt/ha	Razv.faza BBCH	Odmerek Folicur EW/ha
1998	Mohican	36,1	40,6	15	0,75
	Karola	36,3	42,8	16	0,5
	Zenith	40,5	41,1	14 - 16	0,5
1999	Artus	57,5	59,7	16	0,75
	Mohican	51,0	55,3	16	0,75
	Capitol	55,3	58,8	16	0,75

Vir: svetovalna služba Mecklenburg - Vorpommern

3. ŠKODLJIVCI OLJNE OGRŠČICE

Repični bolhač – *Psylliodes chrysocephala*

- modro črni hroščki, ki so nevarni v stadiju kličnih listov
- nevarnejše so ličinke, ki se v jeseni zavrtajo v stebila oljne ogrščice
- 2 izjedi na rastlino v kličnih listih

Zatiranje: razkuževanje semena – nanos insekticida v pilirno maso semena, uporaba insekticidov.

Repičar – *Meligethes aeneus*

- črni ovalni, do 3 mm veliki hroščki, ki se hranijo s cvetnim prahom oljne ogrščice
- ker se pojavijo že pred cvetenjem, raztrgajo popke, da pridejo do cvetnega prahu
- prag je presežen, če sta 1-2 hrošča na rastlino v času razpiranja brstov, 2 - 3 v času nabrekanja cvetnih brstov ali 4 – 6 na rastlino nekaj dni pred razcvetanjem.

Zatiranje: vsi ukrepi, ki pospešujejo cvetenje, škropljenje – Thiodan E 35 1,2 – 1,8 l/ha.

Repna grizlica – *Atalia rosae*

- gosenice črne barve, dolge 18 mm, ki objedajo listje oljne ogrščice od vznika do konca oktobra

- ob zgodnjem pojavu je prag za zatiranje 20 pagosenic na m², kasneje, ob razvitih štirih listih pa 1 gosenica na rastlino

Zatiranje:

Škropljenje – Thiodan E 35 1,2 – 1,8 l/ha, Decis 2,5 EC 0,2 – 0,3 l/ha.

Za varstvo proti plevelom v oljni ogrščici uporabljamo herbicida **Devrinol** v odmerku 2 – 2,5 l/ha ali **Trikepin** v odmerku 1,5 – 2,5 l/ha.

4. BIODIESEL – ALTERNATIVNI VIR ENERGIJE

Onesnaževanje zraka je že vrsto let resen problem, s katerim se ukvarjajo številni strokovnjaki z različnih področij. Seveda pa za to ni kriva samo industrija, ki proizvaja ogromne količine toplogrednih plinov, pač pa v zadnjih letih predvsem motorna vozila. Današnji način življenja je odvisen od motorjev z notranjim izgorevanjem, ki pa so postali glavni onesnaževalci našega ozračja. Meritve kažejo, da so napovedi o dolgoročnem ogrevanju našega ozračja nepravilne. Za pridobivanje biodieselskega goriva uporabljajo v Franciji, Italiji pa tudi v ZDA sojino olje, v Maleziji palmino olje, oljna ogrščica pa je ena najobetavnejših oljnic zmerno toplega podnebnege pasu, kot je v Nemčiji, Avstriji in Franciji pa tudi pri nas. V Evropi je v letu 2002 biodiesel zavzemal 2% v celotni količini goriv. Uporaba biodiesla pa še vedno narašča, kar je dobro tudi za kmetijstvo, saj se povečujejo njive zasejane z ogrščico, ki je glavna surovina za pridobivanje biodiesla. Francija med evropskimi državami proizvede največ biogoriv in sicer več kot 350 000 ton na leto. Evropska skupnost si je do leta 2020 zadala cilj, da nadomesti 20% goriv v transportu z alternativnimi gorivi in 5 do 10 krat zmanjša emisije CO₂ ter žvepla. Biodiesel bo pri tem zagotovo imel zelo pomembno vlogo. (Simšič, 2002) V Pinusu sledimo evropskim in svetovnim trendom. Že pred desetletji smo razvijali pridobivanje biodiesla iz olja oljne ogrščice. V letu 2004 smo si zadali cilj, da čimprej razvijemo celotno tehnologijo proizvodnje biodiesla.

5. LITERATURA

Maceljki, M., 1999. Poljoprivredna entomologija.